

Andrzej CHODUBSKI

O osadnictwie ormiańskim na Wybrzeżu Gdańskim

Kontakty polsko-ormiańskie datują się od XI w. Zapoczątkowało je osadnictwo ormiańskie na ziemiach polskich. Osadnictwo to miało dość specyficzne uwarunkowania. Armenia, kraj leżący w dorzeczu Kury, Araksu i górnego Eufratu była terenem ciągłych inwazji i podbojów ze strony Iranu, Turcji, Kalifatu Arabskiego i Bizancjum. Jej mieszkańcom groziła nieraz totalna zagłada. By jej uniknąć musieli opuszczać ojczyznę. Zjawisko to trwało przez kilka stuleci. Do XI w. Ormianie osiedlali się głównie na Bałkanach, w północnych rejonach Morza Czarnego i na północnym Kaukazie¹. Od połowy XI w. zaczęli osiedlać się na Rusi i ziemiach południowo-wschodniej Rzeczypospolitej. W Kijowie zachowała się wzmianka o osadnictwie ormiańskim z 1064 r. Na ziemiach polskich najwcześniej Ormianie pojawili się w Kamieńcu Podolskim, Haliczu i Włodzimierzu².

Polacy byli przychylni osadnictwu ormiańskiemu na swych ziemiach. Niektórzy książęta nawet zapraszali ich do siebie. Taka rzeczywistość zaistniała np. w latach 60-tych XIII w. przy zakładaniu Lwowa (1256 r.) Książę Daniel Halicki (1201 – 1264) zaproponował Ormianom osiedlenie się w nowo tworzonej mieście i oddał im w posiadanie jego północną część³.

W XI – XII w. osadnictwo ormiańskie nie osiągnęło na ziemiach polskich dużych rozmiarów. Szerszy jego zasięg zarysował się w XIII w. Wtedy powstały typowe osady ormiańskie w Haliczu, Kamieńcu Podolskim, Lwowie, Łucku, Włodzimierzu. Centrum życia religijnego Ormian stanowił wtedy Łuck, a handlowego – Włodzimierz.

¹ Por. *Studia z dziejów kontaktów polsko-ormiańskich*, pod red. M. Zakrzewskiej-Dubasowej, Lublin 1983; M.L. Oganiesjan: *Istoriczeskije swiazi armianskogo i polskiego narodow*, w: *Bratskoje sodrużestwo*, Erewan 1976, s. 148 – 161; A. Chodubski: *Główne ogniwa kontaktów polsko-ormiańskich do początku XX w.*, Warszawa 1988.

² F. Zacharyasiewicz: *Wiadomość o Ormianach w Polsce*, Lwów 1842, s. 10.

³ B. Zimorowicz: *Historia m. Lwowa, Królestw Galicji i Lodomeryi*, Lwów 1835, s. 69.